

3. Vyjíždka žáků, studentů a učňů do škol

3.1 Vývoj počtu vyjíždějících do škol

K 1. 3. 2001 bylo v Libereckém kraji sečteno 74 577 žáků, studentů a učňů, přičemž z hlediska pohlaví mírně převažovali muži (51 %) nad ženami (49 %). Na tomto celkovém počtu se 72 % podílely osoby ve věku 6 – 15 let, tedy převážně žáci základních škol.

K výše uvedenému počtu nutno přičíst 1 217 pracujících studentů a učňů, takže celkový počet žáků, studentů a učňů v kraji činil 75 784 osob. Adresu trvalého bydliště při cestě do škol a učilišť opouštělo 73 294 žáků, studentů a učňů, což představuje téměř 97 % souhrnného počtu, rozdíl proti úhrnu byl 2 490 osob. Z celkového počtu vyjíždějících 1 192 žáků, studentů a učňů, tzn. 1,6 %, nevedlo adresu školy, takže údaje o nich nemohly být zahrnuty do dalšího zpracování.

3.1 Vyjíždka do škol podle zjištění místa školy

Počet osob celkem	v tom		Podíl v % celkem	v tom	
	se zjištěnou školou	bez zjištěné školy		se zjištěnou školou	bez zjištěné školy
73 294	72 102	1 192	100,0	98,4	1,6

Do škol se v roce 2001 žáci, studenti a učni Libereckého kraje přemísťovali především v obci svého trvalého bydliště, což je dáno mimo jiné i vysokým podílem dětí ve věku 6 – 15 let. V rámci obce se tedy přepravovalo 46 222 osob, to znamenalo 64,1 % všech vyjíždějících. Tento podíl je shodný s údajem za republiku celkem, avšak mezi kraji vyniká především kraj hlavní město Praha, kde podíl vyjíždějících do škol v rámci obce dosáhl téměř 96 %. Naopak nejnižší hodnotu 49 % měl tento podíl ve Středočeském kraji, což opět ovlivnila blízkost města Prahy.

Z okresů Libereckého kraje nebyly z pohledu dojíždky do škol v rámci obce výrazné rozdíly mezi okresy Česká Lípa a Jablonec nad Nisou, kde se podíl těchto žáků, studentů a učňů pohyboval kolem 62 %. V okrese Liberec však tento podíl dosáhl až 72 %, kdežto v okrese Semily činil pouhých 52 %.

3.2 Vyjíždka do škol podle prostorového typu vyjíždky

	Vyjíždějící celkem	v tom		Z obce		V ČR			Vyjíždějící z okresu celkem
		v obci	z obce	do zahraničí	v ČR	do jiných obcí okresu	do jiných okresů kraje	do jiných krajů	
Počet	72 102	46 222	25 880	367	25 513	13 446	4 364	7 703	12 434
Podíly v %									
z vyjíždějících :									
celkem	100,0	64,1	35,9	0,5	35,4	18,6	6,1	10,7	17,2
z obce	x	x	100,0	1,4	98,6	52,0	16,9	29,8	48,0

Zbývající počet 25 880 žáků, studentů a učňů (tj. 35,9 %) do svých škol a učilišť vyjíždělo z obce svého trvalého bydliště. Tyto osoby vyjížděly především do jiných obcí vlastního okresu, jejich podíl činil 52,0 %. To znamená, že do jiných okresů v rámci republiky a do zahraničí vyjíždělo 48,0 % žáků, studentů a učňů vyjíždějících mimo obec. V absolutním vyjádření tedy v roce 2001 vyjíždělo do škol v jiných obcích uvnitř okresu trvalého pobytu 13 446 žáků, studentů a učňů, do jiných okresů kraje 4 364 osob, do jiných krajů republiky 7 703 osob a 367 osob vyjíždělo za vzděláním do ciziny.

Ve struktuře žáků, studentů a učňů vyjíždějících z obce byly již mezi okresy kraje určité rozdíly odrážející síť a atraktivnost škol, učilišť především ve větších městech. Podíl žáků vyjíždějících z obce pouze v rámci vlastního okresu byl nejvyšší v okresech Česká Lípa – 57,5 % a Liberec – 55,4 %, naopak nejnižší v okrese Jablonec nad Nisou – 41,8 % a v okrese Semily – 50,9 %. V návaznosti na tuto skutečnost byla nejrozšířenější vyjíždka žáků do jiných okresů v republice včetně ciziny v okrese Jablonec nad Nisou – 58,2 %, následovaly okresy Semily – 49,1 %, Liberec – 44,6 % a Česká Lípa – 42,5 %.

Tab. 3.3 Základní ukazatelé dojížděky do škol v letech 1991 a 2001

Kraj, okres		Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce			
		celkem	v tom (v %)			celkem ²⁾	v tom (v %)		
			do jiných obcí okresu	do jiných okresů kraje	do jiných krajů a do zahraničí ¹⁾		z jiných obcí okresu	z jiných okresů kraje	z jiných krajů
Kraj celkem	1991	26 982	53,7	46,3		25 441	56,9	43,1	
	2001	25 880	52,0	16,9	31,2	23 329	57,6	18,7	23,7
Česká Lípa	1991	7 603	59,3	11,5	29,2	5 983	75,3	24,7	
	2001	7 009	57,5	10,6	31,9	4 762	84,6	3,9	11,4
Jablonec nad Nisou	1991	5 428	45,8	32,5	21,7	4 287	58,0	26,0	16,1
	2001	5 566	41,8	34,3	23,9	3 471	67,0	21,9	11,1
Liberec	1991	7 731	52,4	17,2	30,4	9 509	42,6	25,0	32,4
	2001	7 143	55,4	14,9	29,7	9 977	39,7	23,7	36,6
Semily	1991	6 220	55,3	44,7		5 662	60,7	12,7	26,6
	2001	6 162	50,9	10,5	38,6	5 119	61,3	20,5	18,3

¹⁾ v roce 1991 včetně vyjíždějících na Slovensko

²⁾ v roce 1991 bez dojíždějících ze Slovenska

Z pohledu dojížděky žáků, studentů a učňů do obce bylo sčítáním 2001 zjištěno v kraji 23 329 osob, přičemž 57,6 % dojíždělo z jiných obcí okresu a 42,4 % z jiných okresů republiky. Nejvyšší počet žáků dojížděl do obcí okresu Liberec, a to především z jiných okresů republiky, tzn. včetně sousedních okresů Libereckého kraje. Ve struktuře dojíždějících do obcí ostatních okresů naopak převažovali žáci dojíždějící z jiných obcí vlastního okresu.

Údaje o vyjízdce a dojízdce do škol nejsou mezi jednotlivými sčítáními plně srovnatelné. V předchozích sčítáních byl rozsah zjišťovaných údajů o dojízdce menší. Dalšími z významných příčin byly rovněž výrazné společenské změny. U dojížděky do škol se projevily především změny v demografickém vývoji (úbytek osob ve věku hlavního vzdělávání), decentralizace (atomizace) obcí a změny v rozmístění školských zařízení a v některých případech i vyšší zájem o výběr školy podle kvality vzdělávání (zejména u dojížděky v rámci velkých měst).

Pro ilustraci lze uvést vývoj počtu obcí a škol mezi sčítáním v roce 1991 a 2001. V roce 1991 bylo v našem kraji 197 obcí a 183 z nich mělo základní školu, tzn. 92,9 %. Do roku 2001 se počet obcí zvýšil na 216, počet základních škol na 192, což však znamenalo pouze 88,9 % vybavenost obcí základní školou. V tomto srovnávaném období počet gymnázií v kraji vzrostl o 3 zařízení, počet středních odborných škol se zvýšil o 19 zařízení, ale současně bylo zrušeno 7 středních odborných učilišť.

V úhrnu Libereckého kraje se celkový počet vyjíždějících žáků, studentů a učňů mezi sčítáními 2001 a 1991 snížil o 1 102 osoby, tzn. o 4,1 % při současném poklesu dojíždějících o 2 545 osob, tzn. o 9,8 %. Saldo dojížděky bylo v obou letech pasivní, tzn. že počty žáků vyjíždějících převyšovaly počty žáků dojíždějících.

3.2 Intenzita vyjížděky z obcí

Počty vyjíždějících žáků, studentů a učňů z obce trvalého bydliště je možno dle výsledků sčítání rozdělit na dvě skupiny ve věku 6 – 14 let a 15 a více let. S malou nepřesností považujeme první skupinu za žáky základních škol a druhou, starší skupinu, za učně a studenty středních a vysokých škol. Na celkovém počtu vyjíždějících do škol se v úhrnu Libereckého kraje v roce 2001 podíleli žáci základních škol 29 % a 71 % připadlo na učně, žáky středních a vysokých škol. Poněkud odlišná struktura byla zjištěna jen v okrese Jablonec nad Nisou, kde podíl vyjíždějících žáků ve věku 6 – 14 let činil pouze necelých 26 %, kdežto ve zbývajících třech okresech se podíl této skupiny žáků pohyboval kolem 30 %.

Podstatné rozdíly mezi mladšími a staršími žáky vyjíždějícími z obce byly z hlediska cílového území. Žáci základních škol vyjížděli především na kratší vzdálenosti. V kraji celkem převažovala z 81,6 % vyjízdka do škol v obcích vlastního okresu, do škol v obcích jiného okresu kraje vyjíždělo jen necelých 10,7 % a do jiných krajů vč. zahraničí pouze 7,0 % žáků základních škol. Osoby patnácti a víceleté vyjížděly z obce trvalého bydliště s téměř shodným podílem 39,8 % do škol v obcích vlastního okresu i do jiných krajů (39,1 %), do škol v jiných okresech kraje jich vyjíždělo 19,4 % a do ciziny 1,7 %.

3.4 Podíl na vyjíždějících z obce podle věku v %

	Kraj celkem		Česká Lípa		Jablonec n.N.		Liberec		Semily	
	6-14	15+	6-14	15+	6-14	15+	6-14	15+	6-14	15+
Z obce	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom do:										
jiných obcí okresu	81,6	39,8	82,5	46,5	81,5	28,1	77,0	46,6	85,8	35,5
jiných okresů kraje	10,7	19,4	6,2	12,5	14,3	41,2	17,8	13,7	5,4	12,7
jiných krajů	7,0	39,1	10,8	39,9	3,7	29,2	4,3	36,3	8,4	50,9
zahraničí	0,6	1,7	0,6	1,0	0,5	1,4	1,0	3,4	0,4	0,9

Mezi okresy našeho kraje nebyly výrazné rozdíly ve struktuře vyjíždějících žáků věkové skupiny 6 – 14 let. Všude jednoznačně převažovala vyjízdka do jiných obcí okresu trvalého bydliště, její podíl na vyjíždějících z obce celkem dosahoval nejnižší hodnoty 77,0 % v okrese Liberec a nejvyšší 85,8 % v okrese Semily. Na větší vzdálenosti, do jiných krajů, vyjíždělo nejvíce dětí základních škol v okrese Česká Lípa (10,8 %) a nejméně v okrese Jablonec nad Nisou (3,7 %).

Tab. 3.5 Vyjíždějící do škol podle okresů

	Kraj celkem	v tom okres			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Vyjíždějící do škol z obce bydliště	25 880	7 009	5 566	7 143	6 162
v tom:					
do jiných obcí okresu	52,0	57,5	41,8	55,4	50,9
do jiných okresů kraje	16,9	10,6	34,4	14,9	10,5
do jiných krajů	29,8	31,0	22,7	27,0	37,9
do zahraničí	1,4	0,9	1,2	2,7	0,8
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště (v %) v rámci ČR celkem	33,7	35,4	36,0	25,5	44,9
muži	33,4	34,3	36,1	25,2	45,3
ženy	34,0	36,6	35,9	25,7	44,6
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště v rámci ČR celkem	17 498	4 656	3 945	4 862	4 035
muži	8 751	2 307	1 982	2 390	2 072
ženy	8 747	2 349	1 963	2 472	1 963
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících v rámci ČR (v %) celkem	68,6	67,0	71,7	69,9	66,0
muži	68,3	67,7	71,3	68,6	66,1
ženy	68,8	66,4	72,2	71,3	65,9

Výraznější meziokresní diferenciaci vykazala vyjízdka do škol u věkové skupiny patnácti a víceletých osob. V okresech Česká Lípa a Liberec přibližně stejné podíly připadly na vyjízdku do jiných obcí okresu (46 %) a jiných krajů (36 – 40 %). V okrese Jablonec n. N. podílem 41,2 % převažovala vyjízdka do jiných okresů kraje a v okrese Semily byla nejčastější vyjízdka do škol v jiných krajích (50,9 %). Tyto skutečnosti již odpovídají vyjízdce studentů a učňů na střední a vysoké školy v takových oborech, které školy v okrese nebo kraji trvalého bydliště nevyučují.

Tab. 3.6 Meziokresní dojíždka do škol v kraji v letech 1991 a 2001

Kraj, okres	Dojíždějící celkem	v tom okres dojíždky			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Kraj celkem	1991	.	1 113	2 381	718
	2001	4 364	188	2 368	1 048
v tom okres vyjíždky:					
Česká Lípa	1991	873	x	718	32
	2001	742	x	652	27
Jablonec nad Nisou	1991	1 764	67	x	277
	2001	1 912	52	x	517
Liberec	1991	1 328	165	754	x
	2001	1 065	117	444	504
Semily	1991	.	.	236	243
	2001	645	19	253	373

V meziokresní dojíždce do škol a učilišť v rámci Libereckého kraje došlo mezi sčítáními 1991 a 2001 ke změnám. Výrazně se snížil počet dojíždějících žáků, studentů a učňů do okresu Jablonec nad Nisou, méně pak do okresu Česká Lípa a Liberec (data z roku 1991 za okres Semily nejsou úplná). Opačná situace nastala u okresu Semily. Do okresu Liberec v roce 2001 dojíždělo z ostatních okresů kraje celkem 2 368 studentů, z toho více než polovina z okresu Jablonec nad Nisou. Vyjíždějící ze zbývajících tří okresů směřovali převážně do škol a učilišť v okrese Liberec. Naopak nejvíce vyjíždějících studentů a učňů z okresu Liberec mířilo do škol v okrese Semily, což může být ovlivněno nabídkou vzdělání na speciálních oborech škol a učilišť především ve městě Turnově.

Zajímavé údaje poskytuje srovnání vyjížděky do škol podle velikostních skupin obcí (data zahrnují i vyjíždějící s nezjištěným místem školy). Obecně můžeme konstatovat, že vyjíždka do škol z obce trvalého bydliště byla v roce 2001 nejvyšší u nejmenších obcí v kraji – z obcí do 199 obyvatel vyjíždělo do škol mimo obec až 94,9 % žáků, studentů a učňů, kdežto z obcí s 50 000 a více obyvateli (město Liberec) vyjíždělo do škol mimo obec trvalého bydliště pouze 12,0 % osob.

Vyjíždka žáků, učňů a studentů do jiných obcí vlastního okresu byla nejvýraznější u malých obcí a s velikostí obce se podíl této vyjížděky snižuje. Tento typ vyjížděky představoval nejvyšší podíl, téměř 73 % všech vyjíždějících, v obcích s 500 – 999 obyvateli, v nejmenších obcích do 199 obyvatel to bylo 68 %, ale v obcích s 50 000 a více obyvateli již jen necelých 10 %. Lze předpokládat, že tento typ vyjížděky se týká především žáků základních škol a je také odrazem vybavenosti malých obcí těmito školami.

Tab. 3.7 Vyjíždějící do škol podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do škol z obce bydliště ¹⁾	27 072	812	2 905	4 661	3 627	3 590	4 114	1 404	3 426	2 533
z toho:										
do jiných obcí okresu	49,7	67,6	71,2	72,6	61,2	59,8	46,2	33,6	13,5	9,7
do jiných okresů kraje	16,1	13,7	10,2	9,6	12,8	16,1	14,2	17,0	34,0	18,8
do jiných krajů	28,5	15,9	16,4	15,0	22,5	20,7	33,0	42,5	45,7	52,1
Podíl vyjíždějících do škol mimo obec bydliště (v %) v rámci ČR	33,7	94,9	86,8	67,7	53,3	40,6	31,9	28,4	19,7	12,0
Denně vyjíždějící do škol z obce bydliště v rámci ČR	17 498	656	2 412	3 764	2 616	2 509	2 435	760	1 583	763
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících (v %) v rámci ČR	68,6	83,1	84,9	83,1	74,7	72,3	63,4	58,2	49,6	37,4

¹⁾ včetně vyjíždějících s nezjištěným místem školy

Vyjíždka žáků do škol v jiných okresech kraje nevykazuje přímou závislost na velikosti obcí, její trend je kolísavý. Nejnižší hodnotu měl tento typ vyjížděky do škol ve skupině obcí s 500 – 999 obyvateli (necelých 10 %) a naopak nejvyšší podíl 34,0 % byl zjištěn u obcí s 20 000 – 49 999 obyvateli.

Podíl vyjížděky žáků, studentů a učňů do škol v jiných krajích sice mezi velikostními skupinami obcí kolísá, ale určitou závislost jeho růstu na velikosti obcí lze spatřovat. Nejnižší podíl žáků Libereckého kraje vyjížděl do škol v jiných krajích z obcí s 500 – 999 obyvateli (15,9 %), kdežto nejvyšší podíl 52,1 % připadl na obce s více než 50 000 obyvateli, což v našem kraji zahrnuje pouze město Liberec.

Skutečnost, že se vyjíždka do škol mimo obec v malých obcích týká především žáků základních škol, dokazuje i podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících žáků. Ze skupiny obcí do 199 obyvatel byla denní vyjíždka zjištěna u 83 % všech vyjíždějících žáků, s rostoucí velikostí obcí tento podíl pravidelně klesal až na 38 % denně vyjíždějících žáků z obcí nad 50 000 obyvatel. Tento trend je možno dát do souvislosti s vysokým podílem vyjíždějících žáků, studentů a učňů z této skupiny obcí do škol v jiných krajích.

3.3 Frekvence vyjížděky, denní vyjíždka podle času stráveného na cestě

Stejně tak jako u vyjíždějících zaměstnaných osob byla i u žáků, studentů a učňů sledována frekvence vyjížděky. Z celkového počtu vyjíždějících 25 513 (bez vyjíždějících do ciziny) jich v kraji bezmála 69 % podnikalo cestu do školy v jiné obci denně (17 498 osob), 21 % vyjíždělo jednou týdně (5 495 osob) a všechny zbývajcí frekvence vyjíždění představovaly kolem 10 %. Mezi okresy kraje byl podíl denně vyjíždějících do škol a učilišť mimo obec nejnižší v okrese Semily (4 035 osob, tj. 66,0 %) a naopak nejvyšší v okrese Jablonec nad Nisou (3 945 osob, tj. 71,7 %). Současně okres Semily vykázal i vysoký podíl týdenní

vyjížděky žáků, studentů a učňů (1 561 osob, tj. 25,5 %). Především v okrese Liberec studenti a učni poměrně často vykazovali řidší frekvenci vyjížděky, tzn. 1 – 2x měsíčně nebo jinak (z 11,4 %).

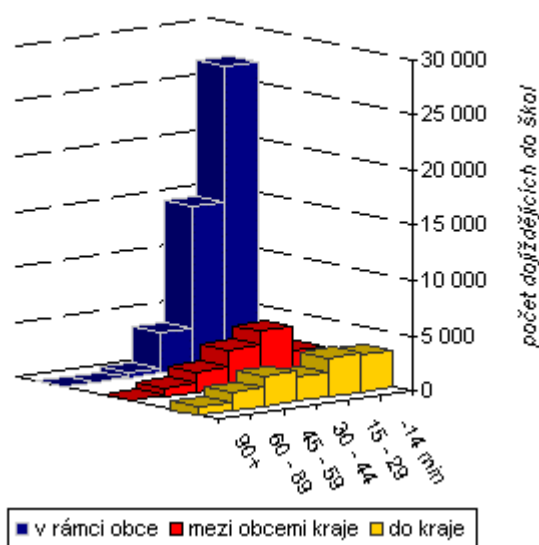
Tab. 3.8 Denní dojíždka do škol podle času stráveného na cestě podle okresů

	Kraj celkem	v tom okres			
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily
Vyjíždějící do škol denně z obce bydliště	17 546	4 659	3 954	4 892	4 041
z toho s dobou cesty (v %):					
do 14 minut	14,8	18,0	11,5	13,9	15,3
15 - 29 minut	31,1	33,6	28,2	29,0	33,6
30 - 44 minut	25,8	23,7	30,1	25,8	24,1
45 - 59 minut	16,2	14,5	17,7	17,9	14,5
60 minut a více	11,9	10,0	12,2	13,1	12,3
Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	36	34	38	38	36

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5 a 85 minut

Průměrný čas strávený na cestě při vyjíždce do škol je v kraji téměř o 6 % delší než čas strávený vyjíždkou za prací. Dosáhl 36 minut a z pohledu jednotlivých okresů nejdelší cestu vykonávali žáci z okresů Jablonec nad Nisou a Liberec, a to 38 minut. Poněkud kratší čas trávili na cestách žáci v okrese Semily (36 minut) a v Česká Lípa (34 minut). Největšímu podílu osob v rámci kraje trvala cesta do škol a učilišť 15 – 29 minut (31,1 %) a dále 30 – 44 minut (25,8 % všech vyjíždějících z obce bydliště). Nejkratší cestu do školy do 14 minut mělo téměř 15 % osob, kdežto více než hodinu na cestě strávilo 12 %, tj. 2 085 žáků, studentů a učňů.

Dojíždějící do škol podle času stráveného na cestě

Pouze okres Jablonec nad Nisou měl poněkud odlišnou strukturu časových intervalů cesty do školy – zde tato cesta nejčastěji trvala 30 – 44 minut (30,1 %), následoval časový interval 15 – 29 minut (28,2 %) a nejmenší zastoupení v této časové struktuře měl čas do 14 minut – jen u necelých 11,5 % osob. Ve zbývajících třech okresech byly časy vyjížděky žáků podobné – nejčastěji jim trvala 15 – 29 minut a 30 – 44 minut a nejméně z nich strávilo na cestě jednu hodinu a více. Z hlediska velikostních skupin obcí je zcela zřejmé, že v malých obcích trvala dojíždka do škol nejkratší čas a s narůstající velikostí obcí se posunovala do delších časových intervalů, včetně vyššího zastoupení hodinové a déle trvajících cesty.

Tab. 3.9 Denní vyjížďka do škol podle času stráveného na cestě podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do škol denně z obce bydliště	17 546	658	2 413	3 767	2 617	2 513	2 444	762	1 592	780
z toho s dobou cesty (v %):										
do 14 minut	14,8	29,6	24,0	21,5	13,7	8,4	6,4	8,1	7,3	13,7
15 - 29 minut	31,1	35,9	40,0	38,9	39,7	27,1	19,0	26,8	15,9	19,0
30 - 44 minut	25,8	17,8	19,4	22,4	27,0	27,4	32,7	26,8	32,2	24,1
45 - 59 minut	16,2	10,8	9,2	9,1	10,7	22,9	24,0	20,1	26,8	22,9
60 minut a více	11,9	5,9	7,2	7,8	8,7	14,0	17,6	18,2	17,5	19,7
Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	36	28	29	30	33	41	45	43	45	43

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5 a 85 minut

3.4 Dopravní prostředek používaný k cestě do škol

Z výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 vyplývá, že v Libereckém kraji nepoužívalo dopravní prostředek při vyjížďce do škol a učilišť 3 829 osob, tj. 15,0 % všech vyjíždějících do jiné obce. Mezi okresy se tento podíl pohyboval od 13,2 % v Liberci do 17,7 % v České Lípě.

Tab. 3.10 Vyjíždějící denně do škol podle pohlaví a použitého dopravního prostředku

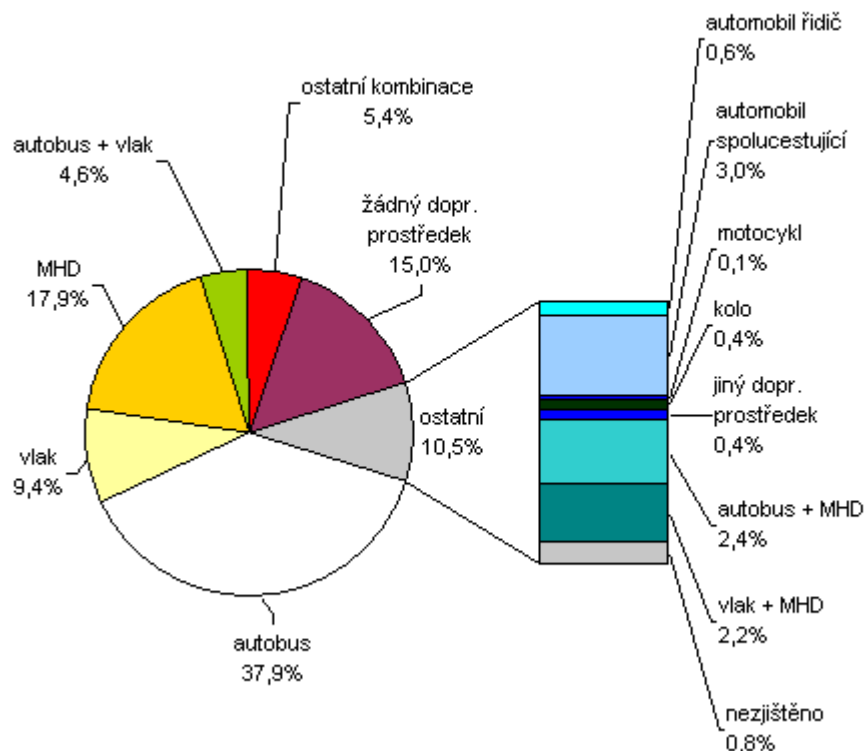
	Celkem		v tom			
			muži		ženy	
	počet	v %	počet	v %	počet	v %
Vyjíždějící do jiné obce ČR	25 513	100,0	12 807	100,0	12 706	100,0
z toho použitý dopravní prostředek: ¹⁾						
autobus	9 664	37,9	4 769	37,2	4 895	38,5
vlak	2 409	9,4	1 262	9,9	1 147	9,0
MHD	4 574	17,9	2 189	17,1	2 385	18,8
automobil - řidič	160	0,6	126	1,0	34	0,3
automobil - spolucestující	756	3,0	404	3,2	352	2,8
motocykl	15	0,1	15	0,1	-	-
kolo	104	0,4	69	0,5	35	0,3
jiný	94	0,4	50	0,4	44	0,3
autobus + vlak	1 165	4,6	557	4,3	608	4,8
autobus + MHD	601	2,4	289	2,3	312	2,5
vlak + MHD	549	2,2	251	2,0	298	2,3
ostatní kombinace	1 382	5,4	758	5,9	624	4,9
žádný dopr. prostředek	3 829	15,0	1 959	15,3	1 870	14,7

¹⁾ dopravní prostředek se týká denní dojížďky z místa bydliště (i přechodného) do místa školy

Nejrozšířenějším dopravním prostředkem při cestách do škol byl jednoznačně autobus, který v kraji používalo 9 664 osob, tzn. téměř 38 % žáků, studentů a učňů, z toho v okrese Semily tento podíl dosáhl až 45 %. Na druhé místo se podílem 18 % v kraji zařadila městská hromadná doprava, z toho ještě výrazněji byla používána v okrese Jablonec nad Nisou (26 %) a Liberec (22 %). Vlak při dojížďce do škol využívalo v kraji 2 409 žáků, tzn. 9 %, z toho nejvíce jezdili vlakem žáci, učni a studenti v okrese Liberec (11 %) a nejméně v okrese Semily (8 %).

Z hlediska pohlaví nebyly v používání dopravních prostředků pro cesty do škol mezi ženami a muži výraznější rozdíly. Pro zajímavost lze uvést, že muži častěji používali osobní automobil v roli řidiče i spolujezdce, jízdní kolo a v několika případech i motocykl, který však neuvedla žádná žena v kraji.

Struktura vyjíždějících mimo obec do škol podle druhu dopravního prostředku

3.5 Centra dojížděky do škol

Centrem dojížděky do škol lze pro potřeby analýzy považovat každou obec, která měla v době sčítání v roce 2001 na svém území zařízení poskytující minimálně úplné středoškolské vzdělání (pro účely této regionalizace zúženo na gymnázium nebo střední odbornou školu). V Libereckém kraji se jedná o 17 obcí, přitom z toho 10 se statutem obce s rozšířenou působností, zahrnující i bývalá okresní města.

Tab. 3.11 Bilance dojížděky do škol v centrech dojížděky

Kraj, centrum dojížděky	Dojíždějící do centra			Vyjíždějící z centra				Saldo dojížděky do škol	Počet obsazených míst ve školách	
	celkem	muži	ženy	celkem	z toho v rámci ČR				celkem	na 1000 žáků, studentů a učňů ¹⁾
					celkem	muži	ženy			
Kraj celkem	23 329	11 493	11 836	25 880	25 513	12 807	12 706	-2 551	73 243	966
Cvikov	174	55	119	266	264	147	117	-92	671	879
Česká Lípa	2 274	1 186	1 088	1 456	1 420	641	779	818	9 006	1 100
Doksy	258	176	82	325	320	157	163	-67	749	918
Frydlant	923	413	510	273	268	155	113	650	2 030	1 471
Hejnice	266	152	114	161	155	67	88	105	550	1 236
Jablonec nad Nisou	2 020	882	1 138	1 819	1 771	861	910	201	8 202	1 025
Jilemnice	662	263	399	340	337	184	153	322	1 444	1 287
Kamenický Šenov	140	42	98	336	332	155	177	-196	497	717
Liberec	7 788	3 992	3 796	2 180	2 042	985	1 057	5 608	22 684	1 328
Lomnice nad Popelkou	470	233	237	411	410	221	189	59	1 284	1 048
Mimoň	353	161	192	391	387	188	199	-38	1 142	968
Nový Bor	727	348	379	732	728	365	363	-5	2 079	998
Semily	792	454	338	516	508	262	246	276	1 987	1 161
Tanvald	441	188	253	409	407	209	198	32	1 252	1 026
Turnov	2 052	762	1 290	590	578	326	252	1 462	3 978	1 581
Vysoké nad Jizerou	393	266	127	94	92	50	42	299	560	2 146
Železný Brod	299	120	179	427	423	225	198	-128	982	885

¹⁾ bydlících v centru

Z uvedených údajů je patrné, že do těchto center nedojíždějí pouze studenti a učni středních škol a učilišť, ale i žáci základních škol z nejbližších okolních obcí. Výjimečné postavení mezi centry dojížděky má město Liberec s jedinou vysokou školou v regionu – Technickou univerzitou, která studenty vzdělává na šesti fakultách. U většiny center mimo jiné vychází i kladná bilance dojížděky, což znamená vyšší počet dojíždějících než vyjíždějících z obce. Mezi 11 obcemi s kladným saldem dojížděky však byla hodnota salda značně variabilní a pohybovala se od 32 osob ve městě Turnov do 5 608 osob ve městě Liberci.

Denní dojížděka do škol do center dojížděky se dle času stráveného na cestě sledovala v intervalech do 14 minut až 60 a více minut. Z celokrajského pohledu trvala žákům denní dojížděka nejčastěji 15 – 29 minut (33,1 % dojíždějících), 11,1 % dojíždějícím cesta trvala 60 a více minut. Čas denní dojížděky do uvedených center se značně lišil. V nejkratším čase do 14 minut se nejvíce žáků, studentů a učňů přepravovalo do škol v Hejnicích (51,1 %) a nejméně do České Lípy (9,3 %) a Liberce (10,6 %). Vedle toho denní dojížděka do škol delší než 60 minut nejčastěji směřovala právě do Liberce (17,1 % dojíždějících). Pouze necelé 1 % dojíždějících v tomto intervalu našlo cíl své cesty v Mimoni.

Ve struktuře dojíždějících uvnitř sledovaných center dojížděky převažoval čas do 14 minut. V úhrnu kraje tuto nejkratší dobu strávilo na cestě 58,1 % žáků, z toho např. v Hejnicích 84,4 %. Denní cestu do školy uvnitř centra dojížděky delší než 30 minut absolvovalo v kraji 10,1 % studujících, přičemž nejvyšší tyto podíly byly zjištěny ve městech Liberec (18,6 %) a Turnov (18,3 %). Z věkové struktury žáků, studentů a učňů dojíždějících do škol vybraných center lze odvodit vybavenost center školami různých stupňů. V kraji celkem dojíždělo 32,2 % žáků ve věku 6 – 14 let a 67,8 % žáků, studentů a učňů ve věku 15 a více let. Mezi vybranými centry můžeme sledovat odlišné složení dojíždějících studujících podle věku. Město Mimoň nabízí zvyšování vzdělání na místním gymnáziu, jeho kapacita je však omezená, a tak dojíždějící do základních škol (podíl 72,0 %) převýšili počet dojíždějících středoškoláků (podíl 28,0 %). Tento stav byl zaznamenán ještě u Tanvaldu. U zbývajících center byly podíly opačné. Města Vysoké nad Jizerou a Liberec z tohoto pohledu zcela vynikala – podíl dojíždějících ve věku 15 a více let v prvním případě činil 92,4 %, v druhém 91,2 %.

Tab. 3.12 Dojížděka do škol do center dojížděky podle času stráveného na cestě

Kraj, centrum dojížděky	Dojíždějící do centra celkem	Struktura dojíždějících do centra v % podle času denní dojížděky					Dojíždějící uvnitř centra celkem	Struktura dojíždějících v centru v % podle času denní dojížděky		
		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 44 minut	45 - 59 minut	60 minut a více vč. nezj.		do 14 minut	15 - 29 minut	30 minut a více vč. nezj.
Kraj celkem	23 329	18,5	33,1	22,2	15,2	11,1	46 222	58,1	31,8	10,1
Cvikov	174	23,0	23,0	32,8	12,1	9,2	487	69,6	27,5	2,9
Česká Lípa	2 274	9,3	32,6	29,6	19,9	8,6	6 397	59,1	32,2	8,7
Doksy	258	30,6	21,7	20,9	16,3	10,5	481	65,1	30,8	4,2
Frydlant	923	15,9	33,7	26,8	12,7	10,9	965	71,5	21,2	7,3
Hejnice	266	51,1	27,4	5,3	10,5	5,6	269	84,4	14,1	1,5
Jablonec nad Nisou	2 020	13,6	28,8	29,0	18,7	10,0	5 978	60,1	33,8	6,1
Jilemnice	662	16,2	42,7	23,4	9,1	8,6	716	59,1	36,3	4,6
Kamenický Šenov	140	26,4	27,9	16,4	17,9	11,4	334	55,1	37,7	7,2
Liberec	7 788	10,6	31,0	21,5	19,8	17,1	13 834	46,3	35,1	18,6
Lomnice nad Popelkou	470	22,6	30,6	20,4	14,7	11,7	795	60,5	35,3	4,2
Mimoň	353	21,2	51,6	21,0	5,4	0,8	738	51,8	43,0	5,3
Nový Bor	727	27,0	38,0	19,0	10,6	5,5	1 297	66,1	29,2	4,7
Semily	792	14,9	33,5	25,9	16,0	9,7	1 158	61,6	32,8	5,6
Tanvald	441	15,2	40,6	27,4	10,4	6,3	698	73,4	20,5	6,2
Turnov	2 052	15,0	35,8	23,8	14,8	10,6	1706	42,0	39,6	18,3
Vysoké nad Jizerou	393	15,2	40,6	27,4	10,4	6,3	137	73,4	20,5	6,2
Železný Brod	299	32,1	26,4	21,7	11,0	8,7	623	49,6	44,1	6,3

Z hlediska frekvence dojížděky do škol ve vybraných centrech jednoznačně v kraji celkem i v jednotlivých centrech převažoval podíl dojíždějících denně, v pěti z nich byl vyšší než 90 %. Týdenní frekvence dojížděky se častěji vyskytovala do center vybavených středními školami s možnostmi ubytování studentů a někdy mohla být vynucena i špatnou dopravní dostupností určitého centra dojížděky.

Tab. 3.13 Dojížd'ka do škol do center dojížd'ky podle věku dojíždějících a frekvence dojížd'ky

Kraj, centrum dojížd'ky	Dojíždějící do centra celkem	Podíl dojíždějících z jiné obce okresu (v %)	Podíl dojíždějících (v %) ve věku		Podíl dojíždějících (v%)		Saldo denní dojížd'ky
			6 - 14 let	15 let a více vč. nezj.	denně	týdně	
Kraj celkem	23 329	57,6	32,2	67,8	72,7	18,1	-591
Cvikov	174	93,1	42,0	58,0	92,0	1,1	-17
Česká Lípa	2 274	88,0	24,3	75,7	92,5	4,3	1 571
Doksy	258	88,0	37,6	62,4	82,2	14,0	1
Frydlant	923	93,4	41,5	58,5	92,4	5,3	679
Hejnice	266	66,2	39,5	60,5	55,3	41,0	22
Jablonec nad Nisou	2 020	57,2	20,8	79,2	79,3	15,3	542
Jilemnice	662	79,5	48,9	51,1	86,3	8,2	436
Kamenický Šenov	140	53,6	19,3	80,7	57,1	33,6	-172
Liberec	7 788	27,5	8,8	91,2	48,9	32,8	3 025
Lomnice nad Popelkou	470	61,1	25,7	74,3	70,6	25,1	72
Mimoň	353	98,6	72,0	28,0	97,2	-	132
Nový Bor	727	76,1	37,0	63,0	78,7	17,2	116
Semily	792	75,3	40,3	59,7	89,0	7,6	453
Tanvald	441	90,7	51,9	48,1	95,5	0,2	162
Turnov	2 052	43,9	34,8	65,2	78,8	17,3	1 310
Vysoké nad Jizerou	393	69,2	7,6	92,4	67,4	30,5	221
Železný Brod	299	53,8	40,1	59,9	74,9	20,4	-60

Směrový proud vyjížd'ky zahrnuje vyjíždějící osoby z místa trvalého bydliště do obce zjištěné školy. V našem kraji bylo sčítáním 2001 zjištěno 3 410 směrových proudů vyjížd'ky do škol a z toho 85,7 % byly proudy menší než 10 osob. Podíl proudů s rostoucím počtem osob klesal a největší proudy s 500 a více osobami byly v kraji pouze dva, a to v okrese Liberec a Jablonec nad Nisou. Na celkovém počtu proudů vyjížd'ky do škol se nejvýrazněji podílel okres Semily (34,4 %), na proudech 1 – 9 osob podíl tohoto okresu činil až 35,4 %.